

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 23.10.2020

Dokumentet är daterat: 23.10.2020

The document is dated: 23.10.2020

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Timo Hirvisalo

Pvm / Datum / Date: 23.10.2020

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 23.10.2020

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Energiavirasto

Asianosainen

Caruna Oy

Vireilletulo

25.6.2020

Selostus asiasta

Tutkintapyyntö

Tutkintapyyntöön tekijä on 25.6.2020 lähettämässään tutkintapyyntöön pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan, onko Caruna Oy:n noudattama menettely sähköveroluokkamutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä perittävästä palvelumaksusta kohtuullinen ja lainmukainen.

Tutkintapyyntöön tekijän mukaan suurin osa verkonhaltijoista tekee sähköveroluokkamutoksen takautuvan oikaisun veloitusetta. Caruna Oy tekee takautuvan veron oikaisun vain asiakkaan pyynnöstä ja veloittaa siitä 60 euroa per käyttöpaikka (Alv 0%).

Vastinepyyntö

Energiavirasto on lähettänyt 7.7.2020 Caruna Oy:lle vastinepyyntöön. Vastinepyyntöön Energiavirasto totesi selvittävänsä tutkintapyyntöön johdosta, onko Caruna Oy toiminut sähkömarkkinalain (588/2013) mukaisesti ja ottanut erityisesti lain 24 §:n vaatimukset huomioon.

Energiavirasto pyysi Caruna Oy:tä vastaamaan vastineessaan erityisesti seuraavaan kysymykseen:

- Missä tilanteissa palvelumaksua peritään sähköveroluokkamutoksesta?

Caruna Oy:n vastine

Caruna Oy on 14.8.2020 toimittanut Energiavirastolle vastineen selvityspyntöön. Vastineessaan Caruna Oy toteaa muun muassa seuraavaa:

Caruna Oy käsittelee yritysasiakasta veroluokassa 2 siitä lähtien, kun veroluokan muutos yritysasiakkaan toimittaman selvityksen perusteella hyväksytty. Mikäli yritysasiakas toimittaa veroluokan muutokseen tarvittavan selvityksen heti oikeuden synnyttyä, yritysasiakkaan verotus tehdään alusta alkaen oikein ja tarvetta takautuvalle oikaisulle ei ole. Sähköveron takautuva oikaisu koskee siten niitä

yrittäjiä, jotka eivät ole hakeutuneet alemmaan veroluokkaan heti oikeuden synnyttyä.

Caruna Oy:n asiakkailtaan veloittava verkkopalvelumaksu sisältää sähkönjakelun asiakkaan sähkökäyttöpaikalle, sähköverkon ylläpidon, uudistamisen, vuorokautisen päivystyksen, sähkökulutuksen mittauksen sekä asiakaspalvelun. Sähköveron takautuva oikaisu on kertakorvauksena laskutettava palvelu, koska sitä ei ole pidetty tavanomaisena, kaikkia asiakkaita koskevana verkkopalveluna.

Caruna Oy:n mukaan sähköveron takautuvan oikaisun käsittelyyn kuluu 1-2 työtuntia riippuen yrityksiin toimittamien tietojen kattavuudesta (esim. toimialaluokitus, yrityksen toiminnan kuvaus). Takamittarikohtaisissa tapauksissa työmäärä on huomattavasti suurempi. Oikaisu sisältää monia manuaalisia työvaiheita: takautuvat sähkön kulutustiedot poimitaan mittaustietojärjestelmästä, päätetään vanha sopimus, tehdään uusi sopimus, korjataan/hyvitetään jo maksettuja laskuja ja tehdään hyvityslasku. Palvelun keskimääräisen hinta on siten suhteessa toimistotyölle palveluhinnastossa määritettyyn hintaan.

Caruna Oy:n näkemyksen mukaan sähköveron takautuvasta oikaisusta perityn, toimistotyön hintaan suhteutetun palveluhinnan periminen vain niiltä yrityksiä, joita se koskee, on tasapuolista ja syrjimätöntä, ja siten sähkömarkkinalain 24 §:n vaatimusten mukaista.

Energiaviraston selvitys verkkoyhtiöiden käytännöistä

Energiavirasto on selvittänyt tutkintapyynnön johdosta muiden verkkoyhtiöiden toimintamalleja sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä. Selvityksiä on tehty ennen päätösluonnoksen lausuttamista ja sen jälkeen. Verkkoyhtiöt on valittu sillä perusteella, että alan käytänteitä pystyttäisiin tutkintapyyntöön nähdessä selvittämään mahdollisimman kattavasti ja prosessiekonomisesti. Verkkoyhtiöiden koolla ei sähköveroluokkamuutoksen toteuttamisen arvioinnin kannalta ole juurikaan merkitystä Energiaviraston näkemyksen mukaan, koska kaikkia verkkoyhtiöitä koskee sama sähköverovelvollisuus. Energiavirasto on lähettänyt kyselyn käyttöpaikkojen lukumäärän perusteella suurimmille verkkoyhtiöille ja saadut vastaukset kattavat 43,29 % verkkoyhtiöiden yhteenlasketuista käyttöpaikoista. Energiavirasto on tiedustellut verkkoyhtiöiltä, peritäänkö sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä palvelumaksu.

Vastauksena tiedusteluunsa Energiavirasto sai seuraavat tiedot:

- Helen Sähköverkko Oy: Sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta veloitetaan palvelumaksu 20 €/käyttöpaikka (alv 24 %).

- Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy: Oulun Energia Siirto ja jakelu Oy veloittaa palvelumaksun, kun sähköveroluokan 1 ja 2 erotusta oikaistaan takautuvasti käyttöpaikan asiakkaan pyynnöstä. Palvelumaksun suuruus on riippuvainen työn kestosta. Käytännössä Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy veloittaa aina 1 tunnin veloituksen 110,00€ (alv 24%). Muista sähköveroluokan töistä esim. veroluokan muutos 1 => 2 tai toisinpäin tai verottajan kanssa selvittely, että onko oikeutettu sähköveroluokkaan 2, ei yhtiö veloita mitään.
- Järvi-Suomen Energia Oy: Sähköveroluokkamuutoksesta ei veloiteta maksua missään tilanteissa.
- Savon Voima Oy: Sähköveroluokkamuutoksesta ei veloiteta maksua missään tilanteissa.
- Elenia Oy: Sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta ei peritä palvelumaksua.
- Tampereen Sähköverkko Oy: Mikäli kohteessa on vain verkkoyhtiön mittari/mittareita niin asiakkaalta ei peritä palvelumaksua. Veron oikaisu menee näissä tapauksissa helposti perustuen järjestelmässä olevaan mittaustietoon, jota on käytetty laskutuksessa. Mikäli kohteessa on asiakkaan omia takamittauksia ja asiakas hakee veron oikaisua omien takamittauksien perusteella, Tampereen Sähköverkko Oy perii asiakkaalta hinnaston mukaisen asiantuntijatyöpalkkion 1-2 tuntia. Näissä tapauksissa mittaustiedot pitää käydä erikseen läpi ja laskea oikaistava energiamäärä sekä viedä tiedot järjestelmään. Tämän kaltaisia kohteita Tampereen Sähköverkko Oy:lla on muutamia ja näille pitää tyypillisesti laskea joka vuosi erikseen veron oikaisu. Asiakkaalla on myös mahdollisuus halutessaan siirtyä alamittauspalveluun, jolloin kohteen takamittaukset olisivat verkkoyhtiön mittauksia ja laskutus saataisiin menemään heti oikein.
- Turku Energia Sähköverkot Oy: Takautuvasta oikaisusta/hyvityksen käsittelystä (määrät ja hyvityslasku) on laskutettu yhden tunnin työ, hinnaston mukaan 52,50 €/h (alv 0) / 65,10 €/h (alv 24%).
- Kymenlaakson Sähköverkko Oy: Oikaisun tekemisestä peritään palvelumaksu. (normaaliin verkkopalvelusopimukseen kuulumaton palvelu)
- Vaasan Sähköverkko Oy: Sähköveroluokkamuutoksesta ei veloiteta maksua missään tilanteissa.

Päätösluonnos

Energiavirasto varasi Caruna Oy:lle mahdollisuuden lausua päätösluonnoksen johdosta. Energiavirasto toimitti päätösluonnoksen lausuttavaksi 25.9.2020. Caruna Oy toimitti lausunnon päätösluonnokseen 7.10.2020. Lausunnossaan Caruna Oy toteaa muun muassa seuraavaa:

Caruna Oy on katsonut, että kyseessä ei ole verkkopalvelumaksulla katettava, kaikkien verkkopalvelun käyttäjien maksettava kulu, koska sähköveroluokan takautuva oikaisu ei koske kaikkia verkkopalveluasiakkaita, eikä edes kaikkia yritysasiakkaita. Caruna Oy on pitänyt pienelle yritysasiakkaiden joukolle tarjottavaa palvelua tavanomaisesta palvelutasosta poikkeavana, asiakkaan pyynnöstä jälkikäteisenä korjaustyönä tapahtuvana palveluna, ja veloittanut siitä toimistotyön hintaan suhteutetun palvelumaksun.

Verotuksen jälkikäteen tapahtuva oikaisu on henkilötyötä ja vaatii tekijältään erityisosaamista, joka ylittää normaalitoiminnassa vaadittava palvelutason. Kyse ei siten ole Caruna Oy:n toiminnan tehostommuudesta, eikä valitussa toimintamallissa ole myöskään kyse korotuskattosäätelyä kiertämisestä.

Caruna Oy:n toimintamalli ei ole poikennut referenssiyhtiöistä, vaan se on alan yleisen käytännön mukainen. Carunan mukaan Energiaviraston selvityksen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että alan yleinen käytäntö jakaantuu kahtia. Puolet verkkoyhtiöistä perii palvelumaksua sähköveroluokamuutoksen takautuvasta oikaisusta ja puolet ei.

Caruna Oy huomauttaa lausunnossaan, että Energiaviraston linjaus asiassa tulee verkkoyhtiöiden tietoon vasta tämän päätöksen nojalla. Verkkopalvelulle siihen kuuluvine toimenpiteineen ei ole tarkkaa määritelmää. Alalla ei ole sähköveroluokamuutoksen takautuvan oikaisun osalta yleistä käytäntöä.

Caruna Oy pitää kohtuullisena, että verkkoyhtiöiden tulisi noudattaa Energiaviraston nyt verkkoyhtiöiden tietoon saattamaa linjausta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta alkaen, eikä verkkoyhtiöillä olisi velvollisuutta palauttaa ennen kyseistä ajankohtaa veloittamia maksuja. Mikäli Energiavirasto pitäytyy päätösluonnoksen mukaisessaan kannassa, Caruna Oy pyytää ilmoittamaan ajanjakson, jolta maksut tulee palauttaa. Lisäksi Caruna pyytää Energiavirastoa täsmentämään tuleeko palautukset tehdä kolmen (3) kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaisuudesta vai Caruna Oy:n Energiavirastolle kuukauden kuluessa ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa.

Ratkaisu

Sähkömarkkinalain tavoitteiden toteutumista tulee arvioida loppukäyttäjien näkökulmasta. Tämän vuoksi tavoitesäännöksessä asetetaan tavoitteeksi pyrkimys turvata loppukäyttäjille hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta sekä kohtuulliset palveluperiaatteet. Sähköveroluokamuutoksen takautuvan oikaisu katsotaan olevan tavanomaisesta poikkeava palvelu, kun asiakas ei ole ilmoittanut oikeudestaan muutokseen kohtuullisessa ajassa.

Energiavirasto ottaa tällä päätöksellä toimivaltansa puitteissa kantaa vain palvelumaksun perimiseen sähköveroluokan muutosten yhteydessä. Caruna Oy:n perimä palvelumaksu, joka peritään sähköveroluokamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä, on loppukäyttäjien tasapuolisten palveluperiaatteiden kannalta perusteltavissa. Palvelumaksun periminen tilanteessa, jossa asiakas on ilmoittanut sähköveroluokan muutosoikeudesta kohtuullisessa ajassa, ei ole loppukäyttäjien

tasapuolisten palveluperiaatteiden kannalta perusteltavissa. Loppukäyttäjien etu huomioon ottaen, on perusteltua, että tavanomaisesta poikkeavasta palvelusta verkonhaltija veloittaa palvelumaksun.

Verkkopalvelu tulee veloittaa kokonaisuudessaan tariffissa, joka sisältyy Energiaviraston harjoittamaan kohtuullisen tuoton valvontaan. Verkonhaltijalla on oikeus veloittaa erikseen vain palveluista, joita asiakas itse edellyttää ja joiden ehtoja ei voi määrittellä yleisten ehtojen perusteella.

Caruna Oy on toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n mukaisesti periessään asiakkaalta palvelumaksun sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä. Caruna Oy ei ole rikkonut SML 24 §:n vaatimuksia poiketessaan yleisten myyntihintojen ja ehtojen soveltamisesta tilanteessa, jossa asiakas on edellyttänyt tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, kun asiakkaan ilmoitus oikeudesta ei ole tullut kohtuullisessa ajassa. Caruna Oy ei ole toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n mukaisesti siltä osin, kun asiakkaan ilmoitus oikeudesta on tullut kohtuullisessa ajassa. Sähköveroluokkamuutoksen tulee sisältyä verkonhaltijan perusasiakaspalveluun, kun asiakas ilmoittaa oikeudesta kohtuullisessa ajassa verkonhaltijalle. Kun sähköveroluokkamuutos oikaistaan takautuvasti, kyse on tavallista korkeamman palvelutason edellyttämisestä.

Korjaavat toimenpiteet

Caruna Oy:n tulee tarkentaa palvelumaksuhinnastoaan sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta perittävän maksun osalta. Caruna Oy:n tulee määrittää tarkemmin kohtuullinen aika, jonka puitteissa asiakas voi saada sähköveroluokkamuutoksen veloituksetta.

Caruna Oy:n tulee kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta toimittaa virastolle selvitys korjaavista toimenpiteistä.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa. Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaitensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan sähköverkkotoiminnalla tarkoitetaan sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön; sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö,

verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaus, asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiseksi. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei säädetä sähkönjakelun tariffirakenteesta. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaisesti sitä, että verkkopalvelujen hinnoittelu on kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. HE 20/2013 SML 24 §:n perusteluissa todetaan muun muassa: Yleisistä myyntiehdoista ja -hinnoista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi asiakas voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka hintaa ei voi määritellä yleisen tariffin perusteella. --- Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu --- Sähkön ostajan maksama siirto- tai jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perustetta, kun sähkön myyjä vaihtuu.

Sähkömarkkinalain 26 a § 1 momentin mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkön siirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuna. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä.

Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, jatkossa valvontalaki) 1 §:n mukaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteena on sähkön ja maakaasun hyvän toimitusvarmuuden, kilpailukykyisen hinnan ja kohtuullisten palveluperiaatteiden turvaamiseksi energian käyttäjille edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia

kansallisia ja alueellisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sekä Euroopan unionin sähkö- ja maakaasun sisämarkkinoita.

Mainitun pykälän esitöiden (HE 20/2013 vp s. 158 ja 159) mukaan pykälässä säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteista. Lain soveltajien tulee huomioida nämä tavoitteet lakia soveltaessaan ja tulkitessaan.

Esitöissä on edelleen muun ohella todettu, että sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteena on sähkön ja maakaasun hyvän toimitusvarmuuden, kilpailukykyisen hinnan ja kohtuullisten palveluperiaatteiden turvaamiseksi energian käyttäjille edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia ja alueellisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sekä Euroopan unionin sähkö- ja maakaasun sisämarkkinoita. Lain tavoitteiden toteutuminen ilmenee viimekädessä sen vaikutuksina sähkön ja maakaasun loppukäyttäjille. Lain tavoitteiden toteutusta tulee tämän vuoksi arvioida loppukäyttäjien näkökulmasta. Tämän vuoksi tavoitesäännöksessä asetetaan tavoitteeksi pyrkimys turvata loppukäyttäjille hyvä sähkön ja maakaasun toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön ja maakaasun hinta sekä kohtuulliset palveluperiaatteet.

Valvontalain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan lakia sovelletaan niiden valvontaja seurantatehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiaviraston tehtäviksi sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä sähkömarkkinadirektiivi, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä.

Mainitun direktiivin johdantolauseen 51 mukaan kuluttajien etujen olisi oltava keskeisessä osassa tässä direktiivissä, ja palvelun laadun olisi oltava sähköalan yritysten tärkein vastuualue. Kuluttajien nykyisiä oikeuksia on vahvistettava, ja ne on turvattava, ja niihin liittyvää avoimuutta olisi lisättävä. Kuluttajansuojatoimenpiteillä olisi varmistettava, että kaikki kuluttajat laajemmalla yhteisön toiminta-alalla hyötyvät kilpailulle avoimista markkinoista. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiossa on niin säädetty, sääntelyviranomaisten olisi huolehdittava kuluttajien oikeuksien toteutumisesta.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (jäljempänä valvontalaki) 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitettun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitettussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Valvontalain 9 §:n mukaan Energiaviraston on velvoitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitettussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty-maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontalain 29 §:n mukaan Energiaviraston on käsiteltävä sille osoitetut sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain käsittelylaitteiston haltijoita

koskevat tutkintapyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaika enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojenhankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaika voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

Perustelut

Asiakkaan vastuulla on ilmoittaa verkonhaltijalle sähköveroluokkamutoksesta. Jakeluverkonhaltijoiden yleinen käytäntö on, ettei sähköveroluokkamutoksesta peritä palvelumaksua, kun ilmoitus verkonhaltijalle tehdään normaalin toimintatavan mukaisesti eli välittömästi veroluokan muututtua. Jakeluverkonhaltijoiden käytännöt palvelumaksun suhteen vaihtelevat, kun ilmoitus sähköveroluokkamutoksesta tehdään takautuvasti. Sähköveroluokkamutoksen takautuva oikaisu koskee yrittäjäasiakkaita, jotka eivät ole hakeutuneet sähköveroluokkaan 2 heti oikeuden synnyttyä. Takautuvaa sähköveroluokkamutosta hakevien yritysten määrä on pieni suhteessa yrittäjäasiakkaiden kokonaismäärään.

Yleinen käytäntö verkonhaltijoiden kesken on jakautunut kahtia. Energiaviraston kyselyssä selvitettiin käyttöpaikkojen lukumäärän perusteella suurimpien verkko-yhtiöiden palvelumaksukäytäntöä sähköveroluokkamutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä. Kyselyn osallistuneista noin puolet jakeluverkonhaltijoista perii palvelumaksun ja puolet ei peri. Puolet verkonhaltijoista pitää takautuvaa oikaisua lakisääteisenä tehtävänä, jonka kustannukset katetaan sähkönsiirron yhteydessä perittävällä perusmaksulla. Kyseessä on osa perusverkkopalvelua, jonka tulee sisältyä tariffiin. Toinen puoli taas katsoo, että takautuva oikaisu on tavanomaisesta poikkeava palvelu, joka aiheuttaa verkonhaltijalle normaalista poikkeavaa ylimääräistä työtä. Sähköveroluokkamutoksen takautuva oikaisu koskee vain pientä osaa yrittäjäasiakkaista.

Sähköveroluokkamutoksen takautuvan oikaisun ei katsota olevan osa verkonhaltijan verkkopalvelua. Näin ollen myös sähkömarkkinalain 24 §:n säännökset verkkopalvelun hinnoittelusta eivät tule sovellettavaksi sähköveroluokkamutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä perittäviin maksuihin. Energiaviraston näkemyksen mukaan nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa on kyse säännöksen perusteluissa viitatussa asiakkaan edellyttämästä tavallisesta poikkeavasta palvelusta, koska kysymys on asiakkaan tekemästä sähköveroluokkamutoksen takautuvasta oikaisusta. Asiakkaasta johtuvasta syystä sähköveroluokkamutoksen oikaisu joudutaan tekemään takautuvasti aiheuttaen verkonhaltijalle ylimääräisiä kustannuksia. Kun sähköveroluokkamutoksen takautuvasta oikaisusta syntyvät kustannukset sisältyvät verkkopalvelumaksuun, maksavat muutkin verkkopalvelun käyttäjät takautuvasta oikaisusta aiheutuvia kustannuksia.

Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden verotuksesta 6 §:n 1 kohdan mukaan verkonhaltija on velvollinen suorittamaan sähkövero (valmistevero ja huoltovarmuusmaksu), joka määräytyy siirretyn sähkön perusteella. Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden verotuksesta 6 §:n 5 kohdan mukaan sähköverkonhaltijalla on oikeus vähentää veroilmoituksessaan aiheuttomasti ilmoitettu ja maksettu sähkövero ja huoltovarmuusmaksu (tässä tapauksessa liikaa maksettu 1 ja 2 veroluokan välinen erotus). Vähennys on tehtävä kolmen vuoden kuluessa sitä verokautta seuraavan

vuoden alusta, jolloin vero ilmoitettiin aiheettomasti. Vähennys voi olla enintään verokaudelta suoritettavan veron ja huoltovarmuusmaksun suuruinen.

Muiden verkonhaltijoiden käytänteet huomioiden, palvelumaksun periminen sähköveroluokkamuutoksen oikaisusta on perusteltavissa loppukäyttäjien kohtuullisten palveluperiaatteiden kannalta. Sähköverovelvollisuuden perusteella verkonhaltijan tulee kerätä sähkön valmistevero ja huoltovarmuusmaksu loppukäyttäjiltä ja ilmoittaa sekä tilittää sähköverot valtiolle. Verkonhaltijoilla on mahdollisuus tehdä oikaisuja ilmoitettuihin ja maksettuihin sähköveroihin kolmen vuoden kuluessa sitä verokautta seuraavan vuoden alusta, jolloin vero ilmoitettiin aiheettomasti.

Olisi kohtuutonta, jos verkonhaltija ei pystyisi loppukäyttäjän tekemän takautuvan sähköveroluokkamuutoksen oikaisun perusteella tekemään sähkövero-oikaisua veroilmoituksessaan, erityisesti tilanteessa, jossa loppukäyttäjä siirtyy veroluokasta 1 veroluokkaan 2 ja saa sähköveron hyvitystä verkonhaltijalta. Huolimatta siitä, että verkonhaltijalla on sähköveron oikaisu mahdollisuus, tulee asiakkaan ilmoittaa oikeudesta sähköveroluokkamuutokseen verkonhaltijalle mahdollisimman pian. Sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta perittävää palvelumaksua voidaan pitää kohtuullisena tilanteessa, jossa asiakas ei ilmoita oikeudestaan verkonhaltijalle kohtuullisessa ajassa sen synnyttyä. Sähköveroluokkamuutoksen ilmoittamatta jättäminen johtaa siihen, että loppukäyttäjä maksaa suurempaa sähköveroluokan 1 mukaista sähköveroa luokan 2 sijaan. Sähköveroluokkamuutoksen ilmoittamatta jättämistä ei näin ollen voida katsoa tarkoituksenmukaiseksi, koska se koituu loppukäyttäjän tappioksi. Jos oikeus kuulua sähköveroluokkaan 2 syntyy sähkönsiirtosopimuksen teon jälkeen, tulee loppukäyttäjän ilmoittaa verkonhaltijalle sähköveroluokkamuutoksesta. Ilmoitus muutoksesta tulee tehdä kolmen vuoden kuluessa sitä verokautta seuraavan vuoden alusta, jolloin vero ilmoitettiin aiheettomasti.

Yhteenvedona edellä esitetystä Energiavirasto toteaa, että sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta käyttöpaikalle ei ole kysymys verkonhaltijan sähköverkkotoiminnan kokonaisuuteen liittyvästä tavanomaisesta palvelusta. Verkko-toiminnasta perittävistä maksuista ei säädetä yksityiskohtaisesti sähkömarkkina-laissa. Sähkömarkkinalain 24 §:ssä säädetään verkkopalveluiden myyntihinnoista. Edelleen valvontalain 10 §:ssä, säädetään Energiaviraston tehtävästä vahvistaa "menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi" (ValvL 10 § 1 mom. 1 kohta) sekä "verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi". Edellä esitetty huomioiden sähkömarkkinalainsäädäntö tuntee asiakkaalta perittävinä maksuina ainoastaan siirtopalvelumaksut sekä liittämismaksut. Lisäksi lain 24 §:ssä on edellä mainitulla tavalla mahdollista poikkeustapauksissa periä asiakkailta maksu asiakkaan edellyttämästä tavanomaisesta poikkeavasta palvelusta.

Niin kutsutun korotuskattosäätelyn myötä lakimuutoksella (25.8.2017/590) sähkömarkkinalakiin lisättiin uusi 26 a §. Sen 1 momentin mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15

prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä. Lakimuutoksen tavoitteiden kannalta [HE 50/2017] ei ole suotavaa kiertää korotuskattosäätelyä jaottelemalla siirtomaksujen kokonaismäärän piiriin kuuluvia normaaleja sähköverkkotoiminnan kustannuksia ja maksuja sääntelyn ulkopuolelle. Tämä vääristäisi HE:n yleisperusteluissa kohdassa 3.2.7 mainitun toteuttamisvaihtoehdon korotusten hyväksyttävänä pidettävän kokonaismäärän tarkastelun.

Siirtomaksujen kokonaismäärän piiriin kuuluvien normaalien sähköverkkotoiminnan kustannusten ja maksujen tulee sisältyä verkonhaltijan kohtuullisen hinnoittelun valvonnassa sovellettaviin menetelmiin, joka määritetään valvontalain 10 §:n nojalla määritettyjen vahvistuspäätöksen perusteella. Kaikilla verkkokäyttäjillä on oltava syrjimättömästi oikeus samantasoiseen palveluun asiakasryhmittäin pistehinnoitteluperiaatteen mukaisesti. Sähkömarkkinalain 24 §:n verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Sähkömarkkinalain 18 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 20/2013) on todettu: Yleisistä myyntiehtoista ja palveluperiaatteista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi verkon käyttäjä voisi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka ehtoja ei voi määritellä yleisten ehtojen perusteella.

Verkonhaltijan palveluiden tarjonnassa ei kuitenkaan saa SML 18 §:n ja 24 §:n 3 mom. nojalla olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Kysymyksessä voidaan katsoa olevan edellä mainituilla perusteilla perusteeton ehto.

Energiavirasto on saanut riittävän selvityksen asian ratkaisemiseksi ja näin ollen ei ole tarpeen saada lisäselvityksiä.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 1§, 3 § 6 k, 18 §, 24 §, 106 § 2 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 1, 5, 9, 10 ja 36 §:t.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus liitteenä.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa laskentatoimen asiantuntija Timo Hirvisalo (puh. 029 5050 117, timo.hirvisalo@energiavirasto.fi)

Liitteet Valitusosoitus

Jakelu Caruna Oy

Tiedoksi

Maksutta